

Sygn. akt I PK 271/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko M. Centrum Polityki Społecznej w W.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 27 czerwca 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka J. S. wniosła o przywrócenie jej do pracy w M. Centrum Polityki Społecznej w W. (MCPS) oraz zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów

procesu według norm przepisanych, a w razie nieuwzględnienia żądania przywrócenia do pracy o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz odprawy pieniężnej w wysokości 3-krotnego miesięcznego wynagrodzenia tj. 4.313,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami, na podstawie art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w C. przywrócił powódkę do pracy u pozwanego na dotychczasowych warunkach pracy i płacy oraz nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa 1.318 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia, której powódka była zwolniona.

Sąd pierwszej ustalił, że J. S. od 2 sierpnia 2004 r. była zatrudniona w Ośrodku Adopcyjno-Opiekuńczym w C. na stanowisku referenta, a od 1 maja 2010 r. zajmowała stanowisko specjalisty. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz.U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887, powoływaną dalej jako ustawa z 2011 r., zadania z zakresu procedury adopcji zostały przekazane ośrodkom adopcyjnym, których prowadzenie zlecono samorządowi wojewódzkiemu, nakazując jednocześnie powołanie tych ośrodków do 31 grudnia 2011 r. Istniejące w dniu wejścia w życie ustawy ośrodki adopcyjno-opiekuńcze podlegały likwidacji z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy tj. 1 stycznia 2012 r. W ustawie tej uregulowano również kwestie stosunków pracy pracowników zlikwidowanych placówek, przewidując co do zasady, że stają się oni pracownikami starostwa powiatowego, jednakże w przypadku prowadzących postępowanie adopcyjne pracowników publicznych ośrodków adopcyjno - opiekuńczych, w których w 2010 r. przeprowadzono, co najmniej 10 procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem dziecka oraz prowadzących postępowania adopcyjne pracowników publicznych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych prowadzących do wejścia w życie ustawy wojewódzki bank danych, stali się oni 1 stycznia 2012 r. pracownikami urzędu marszałkowskiego, a w przypadku wyznaczenia ośrodka adopcyjnego,

pracownikami tego ośrodka. Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy w C. przeprowadził w 2010 r. ponad 10 skutecznych procedur adopcyjnych i w związku z powyższym jego pracownicy winni stać się pracownikami urzędu marszałkowskiego bądź też nowo utworzonego ośrodka adopcyjnego. Na terenie województwa [...] zadania związane z organizacją ośrodka adopcyjnego powierzono MCPS, w ramach, którego zamierzano utworzyć Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny. We wrześniu 2011 r. MCPS zdecydowało się po korespondencji i konsultacji z Wojewodą [...] na przejęcie wszystkich pracowników wskazanych mu przez Starostę C., w tym również J. S. Zarządzeniem nr 97/2011 dyrektor MCPS wprowadził 27 grudnia 2011 r. nowy Regulamin Organizacyjny MCPS. Zgodnie z tym regulaminem w skład Centrum wchodzi między innymi wydziały oraz nowo utworzony Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny z Oddziałami Zamiejscowymi w C., O., P., R. i S. Zarządzeniem numer 8/2012 dyrektor Centrum Polityki Społecznej wprowadził 1 lutego 2012 r. Regulamin Organizacyjny Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego. W regulaminie tym wydzielono ze składu Ośrodka Dział Adopcyjny oraz Dział Administracyjny i Wydziały Zamiejscowe wskazane wyżej. Pismem z 28 listopada 2011 r., doręczonym powódce 1 grudnia 2011 r., dyrektor Ośrodka Adopcyjno - Opiekuńczego w C. poinformował ją, że z dniem 1 stycznia 2012 r. w oparciu o art. 23¹ § 1 k.p. w związku z art. 244 ust 4 oraz art. 185 ustawy z 2011 r. stanie się pracownikiem MCPS na dotychczasowych warunkach pracy i płacy. Dnia 30 grudnia 2011 r. J. S. podpisała porozumienie z dyrektorem MCPS o przeniesieniu jej do pracy u pozwanego z dniem 1 stycznia 2012 r. na ustalonych warunkach pracy i płacy. Jednocześnie została ona tego dnia poinformowana o tym, że będzie zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku inspektora w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym MCPS - Oddział w C. w pełnym wymiarze czasu pracy. Po przejęciu przez MCPS pracowników dawnego Ośrodka Adopcyjno - Opiekuńczego w C. zastępca dyrektora L. U., odpowiedzialna za ten pion działania MCPS, w pierwszej kolejności zajęła się siedzibami oddziałów zamiejscowych, ich wyposażeniem, a przed wakacjami 2012 r. dokonała przeglądu kadr i zdecydowała się na wypowiedzenie umów o pracę dwóm pracownikom ośrodka w W. oraz jednemu pracownikowi w C. tj. J. S. W wypadku powódki okolicznością uzasadniającą ten ruch w jej ocenie było to, że nie powinna zostać w

ogóle przejęta przez MCPS. W pozostałych oddziałach zamiejscowych Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. nie ma pracowników administracyjnych i nie było ich w momencie przejmowania tych ośrodków, a czynności administracyjne wykonują zatrudnieni w nich pracownicy merytoryczni tj. psychologowie, pedagodzy. Taka koncepcja dotyczy również oddziału w C. Od początku tworzenia Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w założeniach MCPS było, że w subregionach nie będzie w ogóle stanowisk obsługi. Trzy takie stanowiska znajdują się jedynie w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym w W. i związane są z obsługą wojewódzkiego banku dzieci oczekujących na przysposobienie. Pismem z 7 sierpnia 2012 r. dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. zwrócił się do dyrektora MCPS o dokonanie zmian w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. Oddział Zamiejscowy w C. przez likwidację stanowiska inspektora. Dyrektor MCPS wyraził na to zgodę 8 sierpnia 2012 r. W dniu 23 sierpnia 2012 r. J. S. otrzymała na piśmie wypowiedzenie umowy o pracę zawartej 1 lutego 2005 r., w którym pracodawca jako przyczynę wskazał likwidację stanowiska inspektora, na którym jest zatrudniona w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym w Oddziale Zamiejscowym w C., spowodowaną zmianami organizacyjnymi w MCPS. W MCPS na stanowisku inspektora zatrudnionych jest aktualnie osiem osób, przy czym pracują w poszczególnych wydziałach. Zbliżony zakres czynności do tego, jaki miała J. S. w okresie zatrudnienia u pozwanego mają trzy osoby zatrudnione na stanowiskach referentów w wydziale do spraw organizacyjno - administracyjnych i są to A. K., M. K., A. M. Z kolei pracownikami administracyjnymi zatrudnionymi na stanowiskach referentów w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym w W. są A. Z., K. O. i B. C. Po rozwiązaniu umowy o pracę z J. S. pracodawca zmienił zakresy obowiązków pozostałym pracownikom zatrudnionym w Oddziale Zamiejscowym w C. tj. E. L., I. Z. oraz I. Z., rozdzielając pomiędzy nie dotychczasowe obowiązki powódki. Decyzja o wypowiedzeniu umowy o pracę powódce została podjęta w związku z tym, że stanowisko, które zajmowała, usytuowane w Oddziale Zamiejscowym w C. było zbędne. Przy podejmowaniu tej decyzji pracodawca nie porównywał osoby i pracy powódki z pracą innych pracowników wykonujących zbliżone zadania, w tym w W. J. S. ur. 21 lipca 1957 r., ma wykształcenie średnie i tytuł technika ekonomisty. Nie

ma kwalifikacji do wykonywania czynności merytorycznych w ramach Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W., albowiem nie jest psychologiem, pedagogiem, prawnikiem, ani nie ma wyższego wykształcenia z zakresu wspierania rodziny. Średnie wynagrodzenie miesięczne powódki w okresie zatrudnienia u pozwanego wynosiło brutto 1.957,20 zł.

Uwzględniając powództwo J. S., Sąd Rejonowy za podstawę rozstrzygnięcia przyjął art. 30 § 4 k.p. i art. 45 § 1 k.p. Zdaniem Sądu, podana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia była nierzeczywista i niekonkretna. Pracodawca nie udowodnił, że efektem wystąpienia zmian organizacyjnych była likwidacja stanowiska pracy powódki. Zmiana ta nastąpiła 27 grudnia 2011 r., a zatem przeszło 8 miesięcy przed wypowiedzeniem umowy o pracę powódce i to jeszcze przed tym zanim powódka została przez niego przejęta. Sąd pierwszej instancji wskazał, że w istocie pozwany powołał się na likwidację stanowiska pracy, które nigdy w jego strukturach nie istniało, bowiem przed 1 stycznia 2012 r. nie było w jego strukturze Oddziału Zamiejscowego w C. Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W., a od tego dnia nie utworzono stanowiska Inspektora w tym Oddziale. Zdaniem Sądu pierwszej instancji rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia powódce umowy o pracę było przejęcie części zakładu pracy, które w świetle art. 23¹ § 6 k.p. nie może stanowić przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie przez pracodawcę stosunku pracy. Stąd też w ocenie Sądu Rejonowego, przyczyna wskazana w wypowiedzeniu umowy o pracę nie była rzeczywista i prawdziwa. Nie można bowiem likwidować czegoś, co nie istnieje i powoływać się na zmiany organizacyjne, które miały nastąpić jeszcze przed przejęciem powódki. Poza tym, gdyby nawet przyjąć, że ta przyczyna jest prawdziwa i rzeczywista, to pozwany nie zastosował obiektywnego kryterium doboru powódki do zwolnienia. W jego strukturze byli zatrudnieni pracownicy mający prawie identyczny, a wręcz mniejszy zakres obowiązków od powódki. W konkluzji Sąd pierwszej instancji wskazał, że wskazana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia była wadliwa, co uzasadniało roszczenie powódki o przywrócenie do pracy. Sąd nie uwzględnił zarzutu pozwanego o niecelowości przywrócenia powódki o pracy, uznając że pozwany ma możliwość dokonania ponownej zmiany zakresów obowiązków

pracowników zatrudnionych w Oddziale Zamiejscowym w C. Ma możliwość przesunięcia powódki, na co ona wyrażała zgodę.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego na opisany wyżej wyrok sądu pierwszej instancji. Za bezzasadne Sąd uznał zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 328 § 2 k.p.c., uznając ustalenia faktyczne sądu rejonowego za własne.

Dokonując materialnoprawnej oceny zarzutów apelacji pozwanego i roszczeń powódki, Sąd Okręgowy uznał odmiennie niż Sąd pierwszej instancji, że powódka nie stała się stroną w stosunku pracy z pozwanym „w wyniku przejęcia zadań z zakresu przez pozwanego na podstawie art. 23¹ § 1 k.p.” Zdaniem Sądu odwoławczego, nie miał do niej zastosowania także art. 244 ustawy z 2011 r., określającego zasady dalszego zatrudnienia pracowników likwidowanych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Sąd uznał natomiast, że została ona zatrudniona przez pozwanego z dniem 1 stycznia 2012 r. na podstawie porozumienia z 30 grudnia 2011 r., które nie zostało, wbrew brzmieniu § 1 tego dokumentu, zawarte w trybie art. 22 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1458), lecz było w istocie rzeczy umową nawiązującą stosunek pracy między powódką i pozwanym, określającą elementarne warunki zatrudnienia: czas trwania umowy o pracę - nieokreślony, wymiar czasu pracy - pełen etat, rodzaj umówionej pracy - inspektor, miejsce pracy - oddział w C., wysokość wynagrodzenia - zasadnicze 1.631 zł plus dodatek za wieloletnią pracę 326,10 zł. Sąd Okręgowy ustalił, że po zawarciu tej umowy powódka została poddana badaniom lekarskim, w wyniku, których dopuszczono ją do pracy oraz doręczono zakres obowiązków. Ponadto świadczyła pracę na ustalonych warunkach, a pozwany to świadczenie przyjmował. Sąd podkreślił, że jakkolwiek w regulaminach organizacyjnych pozwanego z 27 grudnia 2011 r. i 1 lutego 2012 r., w Oddziale Zamiejscowym w C., w którym powódka świadczyła pracę nie przewidziano stanowiska inspektora, to jej zatrudnienie nie miało charakteru fikcyjnego, bowiem świadczyła pracę a pozwany tę sytuację akceptował. Za trafną Sąd drugiej instancji uznał ocenę Sądu Rejonowego dotyczącą zasadności dokonanego powódce wypowiedzenia umowy o pracę. W szczególności Sąd stwierdził, że z oświadczenia pozwanego wynika, że powódka została zwolniona w wyniku likwidacji stanowiska

inspektora w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym w Oddziale Zamiejscowym w C., spowodowanej zmianami organizacyjnymi w MCPS, które nastąpiły 27 grudnia 2011 r. Sąd odwoławczy nie przyjął natomiast twierdzeń pozwanego pracodawcy, że rozwiązanie z powódką umowy o pracę nastąpiło wskutek zmiany organizacyjnej zainicjowanej pismem z 7 sierpnia 2012 r., w którym dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. zwrócił się do dyrektora MCPS o dokonanie zmian w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. Oddział Zamiejscowy w C. przez likwidację stanowiska inspektora, na co miałyby zostać wyrażona przez dyrektora MCPS zgoda. Sąd Okręgowy stwierdził, że zarzut ten pojawił się dopiero na etapie postępowania apelacyjnego i jako sprekludowany nie podlega uwzględnieniu. W rezultacie Sąd drugiej instancji uznał, że podana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę powódce jest w istocie nierzeczywista. Zmiana organizacyjna w wyniku, której doszło do likwidacji stanowiska powódki miała bowiem miejsce przed jej zatrudnieniem u pozwanego. Na skutek tej zmiany nie mogło więc dojść do likwidacji stanowiska powódki u pozwanego. Stanowisko inspektora stworzył on dla pozwanej 1 stycznia 2012 r. z chwilą jej zatrudnienia. W tej sytuacji wypowiedzenie umowy o pracę powódce było niezasadne. Powódce przysługiwały zatem roszczenia z tytułu nieuzasadnionego w rozumieniu art. 45 § 1 k.p. wypowiedzenia umowy o pracę. W związku z tym nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy kwestia, czy pozwany zastosował obiektywne kryterium doboru powódki do zwolnienia, a rozstrzygnięcie o zarzutach apelacji odnoszących się do tej materii Sąd uznał za zbędne. Za nietrafny Sąd Okręgowy uznał zarzut apelacji zmierzający do wykazania niecelowości lub niemożliwości przywrócenia powódki do pracy. Skoro bowiem pozwany wskazał nierzeczywistą przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę, to nie może powoływać się na powyższą okoliczność. O niemożliwości przywrócenia nie może stanowić również fakt rozdzielania zadań wykonywanych przez powódkę pomiędzy innych pracowników pozwanego ani brak środków w budżecie na pokrycie kosztów zatrudnienia powódki. Pozwany z chwilą wejścia w życie ustawy z 2011 r. zdawał sobie sprawę ze zmian, jakie wywoła. Pomimo takiego stanu rzeczy podjął decyzję o nawiązaniu z powódką stosunku pracy. Powoływanie się zatem na okoliczność, która potencjalnie była mu znana w chwili zawarcia z powódką stosunku pracy, po

blisko 8 miesiącach zatrudnienia powódki budzi poważne wątpliwości również punktu widzenia art. 8 k.p.

Strona pozwana zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania - przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W zakresie podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego niewłaściwe zastosowanie:

(-) art. 30 § 4 k.p., polegające na przyjęciu, że przyczyna, wskazana powódce w pisemnym oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę jest nierzeczywista, podczas gdy pozwany, jak wynika z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego i ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, decyzją dyrektora MCPS z 8 sierpnia 2013 r. w sposób formalno-prawny zlikwidował stanowisko inspektora w Oddziale Zamiejscowym Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w C., na którym zatrudniona była powódka i tym samym faktycznie/rzeczywiście zmniejszył stan zatrudnienia w tym Oddziale upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę powódki, a jej obowiązki rozdzielił pomiędzy dotychczasowych pracowników tegoż Oddziału;

(-) art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 1 ust. 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, przez przyjęcie, że przyczyna, wskazana powódce jest nierzeczywista i tym samym nie uzasadnia rozwiązania umowy z zachowaniem okresu wypowiedzenia i w efekcie oddalenie apelacji pozwanego, podczas gdy pozwany, jak wynika z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego i ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, decyzją dyrektora MCPS z 8 sierpnia 2013 r. w sposób formalno-prawny zlikwidował stanowisko inspektora w Oddziale Zamiejscowym Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w C., na którym zatrudniona była powódka i tym samym faktycznie/rzeczywiście zmniejszył stan zatrudnienia w tym Oddziale z dniem upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę powódki, a jej obowiązki rozdzielił pomiędzy dotychczasowych pracowników tegoż Oddziału;

(-) art. 45 § 2 k.p., przez przyjęcie, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy brak jest podstaw do uznania, że przywrócenie powódki do pracy jest niemożliwe lub, co najmniej, niecelowe, podczas gdy z treści pisma z 7 sierpnia 2012 r., w którym dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. zwrócił się do dyrektora MCPS o dokonanie zmian w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. Oddział Zamiejskowy w C. przez likwidację stanowiska inspektora, wynika jednoznacznie, że: - 8 sierpnia 2012 r. dyrektor MCPS wyraził zgodę na dokonanie w/w zmian (jedno z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy) i tym samym w sposób formalno-prawny dokonał likwidacji stanowiska pracy powódki oraz faktycznie/rzeczywiście zmniejszył stan zatrudnienia w tym Oddziale w dniu upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę powódki; - obowiązki powódki zostały rozdzielone pomiędzy dotychczasowych pracowników tego Oddziału i nikt nie został zatrudniony na miejsce powódki z takim samym lub innym zakresem obowiązków, a w miejsce stanowiska powódki nie zostało stworzone jakiegokolwiek inne i tym samym doszło do faktycznego zmniejszenia zatrudnienia.

Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 381 k.p.c., przez pominięcie twierdzeń apelacji odnoszących się do treści wymienionego wyżej pisma z 7 sierpnia 2012 r., podczas gdy, pismo to zostało złożone przez pozwanego w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, przy odpowiedzi na pozew, a twierdzenia apelacji, że „likwidacja stanowiska powódki nastąpiła wskutek reorganizacji Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego Oddziału Zamiejskowego w C., o której decyzja została podjęta właśnie w sierpniu 2012 r., a która polegała na likwidacji stanowiska administracyjnego w przedmiotowym Oddziale i rozdzieleniu zadań powódki pomiędzy pozostałych pracowników tego Oddziału (pracowników merytorycznych, tj. pedagogów i psychologów)”, nie stanowią nowych faktów w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, a jedynie zwracają szczególną uwagę Sądu Okręgowego na treść pisma z 7 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej zostały oparte na obydwu podstawach wynikających z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W pierwszej kolejności rozważenia wymaga zatem podstawa naruszenia przepisów postępowania, jako zmierzająca do zakwestionowania prawidłowości dokonania ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. W zakresie tej podstawy trafny okazał się zarzut naruszenia art. 381 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później. Sąd Okręgowy, w nawiązaniu do tej regulacji, jakkolwiek bez wyraźnego jej powołania, stwierdził, że zarzut dotyczący powiązania likwidacji stanowiska pracy powódki ze zmianami wynikającymi z pisma z 7 sierpnia 2012 r. pojawił się dopiero na etapie postępowania apelacyjnego i jako sprekludowany nie podlega uwzględnieniu. Sąd wskazał także, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji pozwany nie podejmował próby doprecyzowania swojego stanowiska zawartego w odpowiedzi na pozew. W szczególności nie wskazywał, że zmiany organizacyjne, o których mowa w wypowiedzeniu są tożsame z reorganizacją Wojewódzkiego Ośrodka Zamiejscowego w W., którą z kolei miałyby zainicjować pismo z 7 sierpnia 2012 r., w którym dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. zwrócił się do dyrektora M. Centrum Polityki Społecznej w W. (MCPS) o dokonanie zmian w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. Oddział Zamiejscowy w C. przez likwidację stanowiska inspektora, na co miałyby zostać wyrażona przez dyrektora MCPS zgoda. Stwierdzenie to jest zaskakujące, ponieważ pismo z 7 sierpnia 2012 r. stanowiło załącznik do odpowiedzi na pozew, a jego treść oraz fakt wyrażenia zgody przez dyrektora MCPS na reorganizację polegającą na likwidacji stanowiska inspektora, zostały przedstawione w ustaleniach Sądu pierwszej instancji, które Sąd Okręgowy uznał za własne. Nie budzi zatem wątpliwości, że pismo to stanowiło element materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji w rozumieniu art. 382 k.p.c. W tej sytuacji nieuwzględnienie tego pisma przez Sąd odwoławczy stanowi oczywiste naruszenie art. 381 k.p.c. Pominięcie tego dowodu doprowadziło Sąd Okręgowy do wniosku, że podana przez pozwanego przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę powódce była nierzeczywista, ponieważ, jak twierdzi Sąd, zmiana

organizacyjna, w wyniku której doszło do likwidacji stanowiska powódki, nastąpiła przed jej zatrudnieniem u pozwanego. Nie mogło więc dojść do likwidacji stanowiska powódki u pozwanego, bowiem z chwilą zatrudnienia powódki pozwany stanowisko inspektora dla niej stworzył. W tej sytuacji, zdaniem Sądu, dokonane przez pozwanego wypowiedzenie umowy o pracę jest niezasadne.

Powyższy wniosek, mający zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku Sądu Okręgowego, pozostaje w sprzeczności z ustalonym orzecznictwem dotyczącym likwidacji stanowiska pracy, jako przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie umowy o pracę. W pierwszej kolejności należy wskazać na od lat ugruntowane stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym likwidacja stanowiska pracy w ramach rzeczywistych zmian organizacyjnych, polegających na zmniejszeniu zatrudnienia, uzasadnia wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę (zob. wyroki SN: z dnia 23 maja 1997 r., I PKN 176/97, OSNAPiUS 1998 nr 9, poz. 263 i 2 grudnia 2010 r., III PK 28/10, OSNP 2012, nr 3-4, poz. 35; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2012 r., II PK 252/11, LEX nr 1215430). Wypowiedzenie jest natomiast nieuzasadnione, jeżeli wskazywana przez pracodawcę przyczyna wypowiedzenia jest nieprawdziwa. Przykładem nieprawdziwej przyczyny jest pozorne zmniejszenie stanu zatrudnienia, gdy na miejsce zwalnianych pracowników zatrudnia się innych (uzasadnienie tezy XI uchwały pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85, OSNCP 1985 nr 11, poz. 164, w sprawie wytycznych dotyczących wykładni art. 45 k.p. i praktyki sądowej stosowania tego przepisu w zakresie zasadności wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony). Sąd Najwyższy uznaje również, że kwestia, czy występuje potrzeba dokonania przez pracodawcę zmian organizacyjnych, w tym likwidacji stanowiska należy do autonomii zarządczej pracodawcy i nie podlega ocenie sądu. W szczególności zaś zmniejszenie stanu zatrudnienia w zakładzie pracy stanowi uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia, a organ rozpatrujący spory pracownicze nie jest powołany do badania zasadności i celowości zmniejszenia stanu zatrudnienia (np. uchwała z 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85, teza IX; wyroki Sądu Najwyższego z: 16 października 1992 r., I PRN 40/92, LEX nr 14962; 27 listopada 1997 r., I PKN 401/97, OSNP 1998 nr 18, poz. 542; 3 listopada 2010 r., I PK 93/10,

LEX nr 707852). Sąd Najwyższy uznał także, że rozdzielenie zadań związanych ze zlikwidowanym stanowiskiem pracy między pracowników pozostałych po rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem zatrudnionym na tym stanowisku, nie daje podstaw do uznania niezasadności wypowiedzenia umowy o pracę temu pracownikowi (art. 45 § 1 k.p.). Pracodawca ma bowiem prawo do tego, aby np. w celu bardziej racjonalnego wykonywania zadań zakładu i racjonalizacji kosztów zmniejszyć liczbę pracowników przez likwidację stanowiska i dokonać innego rozdziału związanych z nim zadań (wyrok SN z dnia 3 września 2013 r., I PK 41/13).

Jak wynika z ustaleń faktycznych i ocen prawnych przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku, powódka została od 1 stycznia 2012 r., na podstawie nawiązanego w tym dniu stosunku pracy, zatrudniona przez stronę pozwaną na stanowisku inspektora. Sąd nie wyjaśnił co się stało z dotychczasowym stosunkiem pracy powódki łączącym ją, zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego z Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym w C. Kwestia ta, a zwłaszcza pytanie, czy przyjęta przez Sąd Okręgowy kwalifikacja prawna zdarzenia inicjującego dalsze zatrudnienie powódki w oddziale zamiejscowym w C. Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego wchodzącego w skład pozwanego MCPS, po likwidacji Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego w C., w którym była zatrudniona do 31 grudnia 2011 r., jest prawidłowa, nie może być rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu ze względu na związanie podstawami skargi kasacyjnej, w której nie zakwestionowano przyjętej przez Sąd Okręgowy kwalifikacji.

W oświadczeniu z 23 sierpnia 2012 r. o wypowiedzeniu powódce umowy o pracę „zawartej w dniu 01 lutego 2005 roku”, pozwany jako przyczynę wskazał likwidację stanowiska inspektora, na którym jest zatrudniona w Wojewódzkim Ośrodku Adopcyjnym w Oddziale Zamiejscowym w C. spowodowaną zmianami organizacyjnymi w MCPS. Sąd Okręgowy uznał, że przyczyna ta jest nierzeczywista, ponieważ zmiana organizacyjna wprowadzona zarządzeniem z 27 grudnia 2011 r. nie mogła spowodować likwidacji stanowiska powódki, skoro utworzono je dopiero 1 stycznia 2012 r., a zmiany w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. Oddział Zamiejscowy w C. wynikającej z pisma dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego w W. z 7 sierpnia 2012 r.

nie uznał (jak wyżej wskazano sprzecznie z art. 381 k.p.c.) za dowód w sprawie. Pogląd ten, niezależnie od tego, czy Sąd wziął, czy nie pod uwagę pismo z 7 sierpnia 2012 r., jest nietrafny. Uznając likwidację stanowiska pracy powódki za nierzeczywistą Sąd drugiej instancji nie zakwestionował bowiem ustaleń Sądu Rejonowego dotyczących: samego faktu likwidacji zajmowanego przez powódkę stanowiska inspektora w Oddziale Zamiejscowym strony pozwanej w C.; rozdzielenia obowiązków inspektora między pozostałych pracowników tej jednostki oraz faktu niezatrudnienia nikogo innego na jej miejsce. Sąd stwierdził natomiast, że likwidacja nie nastąpiła w ramach reorganizacji, którą najwyraźniej utożsamia z uzewnętrznionym i sformalizowanym procesem decyzyjnym. Stwierdzenie to jest jednak błędne już z tego względu, że sama faktyczna likwidacja stanowiska pracy jest reorganizacją zakładu pracy, a jej rzeczywistość (jako przyczyny wypowiedzenia) nie zależy od uzewnętrznienia decyzji o jej dokonaniu przed dniem złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu. Z punktu widzenia zgodności wypowiedzenia z art. 30 § 4 k.p., wystarczające jest uzewnętrznienie tej decyzji w oświadczeniu woli o wypowiedzeniu. Jak już wyżej wskazano, kwestia, czy występuje potrzeba dokonania przez pracodawcę zmian organizacyjnych, w tym likwidacji stanowiska, należy do autonomii zarządczej pracodawcy i nie podlega ocenie sądu. Nie ma zatem znaczenia, czy likwidacja stanowiska powódki nastąpiła z powodów wynikających z wdrażania regulaminów organizacyjnych pozwanego z 27 grudnia 2011 r., czy z powodu zmiany organizacyjnej zapowiedzianej w piśmie z 7 sierpnia 2012 r. Wobec powyższego trafny okazał się kasacyjny zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 30 § 4 k.p.

Podobnie uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 45 § 1 k.p., skoro Sąd odwoławczy bezpodstawnie uznał, że z powodu braku rzeczywistej przyczyny wypowiedzenie umowy o pracę powódce było nieuzasadnione. Trafność tych zarzutów przesądza także o bezprzedmiotowości rozważania zasadności zarzutu naruszenia art. 45 § 2 k.p.

Bezpodstawne uznanie przez Sąd Okręgowy, że przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę powódce była nierzeczywista, spowodowała również zaniechanie przez Sąd rozważenia, czy pozwany zastosował obiektywne kryterium doboru powódki do zwolnienia z pracy. Tymczasem, zgodnie z ustaleniami przyjętymi za

Sądem pierwszej instancji w podstawie faktycznej zaskarżonego wyroku, w strukturze strony pozwanej istniały jeszcze inne analogiczne stanowiska. W związku z tym należy przypomnieć, że zasadniczo likwidacja konkretnego (jedyne danego rodzaju) stanowiska pracy, w której wyniku następuje zmiana struktury zakładu pracy powodująca zmniejszenie zatrudnienia, uzasadnia zwolnienie pracownika, który był zatrudniony na tym stanowisku pracy, bez potrzeby oceny przez pracodawcę kwalifikacji, stażu pracy itp. zwalnianego pracownika i porównywania go z pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach innego rodzaju. Potrzeba porównania z innymi pracownikami powstaje jednak wówczas, gdy następuje likwidacja jednego lub kilku spośród większej liczby jednakowych stanowisk i konieczne jest dokonanie wyboru pracowników, z którymi zostanie zakończony stosunek pracy (zob.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1982 r., I PRN 64/82, OSNC 1983 nr 4, poz. 61; uzasadnienie tezy IX powołanej wyżej uchwały SN, III PZP 10/85; wyrok SN z 3 listopada 2010 r., I PK 93/10, LEX nr 707852).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.